

Alexandra Bitušíková

**Kultúrne dedičstvo a regionálny
rozvoj:
etnologická perspektíva**

Učebné texty

2018

KULTÚRNE DEDIČSTVO A REGIONÁLNY ROZVOJ: ETNOLOGICKÁ PERSPEKTÍVA

Učebné texty

Alexandra Bitušíková

2018

Vydavateľ
Signis Banská Bystrica

Copyright
© Katedra sociálnych štúdií a etnológie
Filozofická fakulta
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
© Alexandra Bitušíková

Prvé vydanie 2018

Autorka
doc. PhDr. Alexandra Bitušíková, CSc.

Recenzenti
Daniel Luther, CSc.
PhDr. Peter Salner, DrSc.

Technická spolupráca
PaedDr. Eva Čulenová, PhD., Signis

Publikácia vznikla v rámci projektu APVV-16-0115 s názvom:
*Sociokultúrny kapitál úspešných obcí ako zdroj udržateľného rozvoja
slovenského vidieka.*

ISBN 978-80-973146-5-1
EAN 9788097314651

OBSAH

Úvod	5
1. Kultúrne dedičstvo v súčasnej spoločnosti	6
2. Nové prístupy k vzdelávaniu a výskumu v oblasti kultúrneho dedičstva	10
3. Nehmotné kultúrne dedičstvo	16
4. Legislatívne, politické a inštitucionálne rámce ochrany a podpory kultúrneho dedičstva s dôrazom na nehmotné kultúrne dedičstvo a tradičnú ľudovú kultúru v Slovenskej republike	21
5. Regióny, regionálna kultúra a kultúrne dedičstvo	37
6. Globalizácia: príležitosť alebo ohrozenie? Lokálne a regionálne v globálnych kontextoch	42
7. Prípadová štúdia: Kultúrne dedičstvo a globálny turizmus	56
Záver	70
Použitá a odporúčaná literatúra	73

Úvod

Publikácia *Kultúrne dedičstvo a regionálny rozvoj: etnologická perspektíva* predstavuje súbor učebných textov, ktoré vznikli na základe viacerých prác autorky, publikovaných k téme kultúrne dedičstvo, regióny a regionálna kultúra, globálne a lokálne, globalizácia, turizmus a identita. Kultúrne dedičstvo patrí k najvýznamnejším hodnotám každého spoločenstva a zároveň je aj jedným z jeho najvýraznejším identifikačným znakov. Poskytuje žijúcim spoločenstvám pocit nadväznosti na predchádzajúce generácie a tým posilňuje ich identitu. V súčasnom globalizovanom svete sa vnímanie kultúrneho dedičstva mení, už nie je len zdrojom identity a spolupatričnosti, ale stáva sa aj prostriedkom ekonomických príjmov, globálnej prestíže a vyhľadávaným cieľom turistov. K tomu dopomohli aj viaceré dokumenty, odporúčania a dohovory Organizácie Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru UNESCO o ochrane hmotného aj nehmotného kultúrneho dedičstva, ktoré zvýšili na globálnej úrovni povedomie o potrebe ochrany, šírenia i revitalizácie kultúrneho dedičstva. Zvýšený záujem o kultúrne dedičstvo má aj svoje tienisté stránky. Masový turizmus sa v mnohých lokalitách bohatých na hmotné a nehmotné pamiatky stáva neudržateľným, hmotné pamiatky ohrozujú klimatické zmeny alebo sa stávajú terčom útokov teroristov, nehmotné prejavy súperia s novými médiami, keď priame ústne podanie nahrádzajú tablety a smartfóny. Pozitívom záujmu o kultúrne dedičstvo je zvýšená snaha o jeho ochranu, ale aj o jeho hlbšie poznanie, a následné využívanie jeho prvkov v súčasnom svete – či už v rôznych odvetviach kreatívneho priemyslu, v architektúre, bývaní, odievaní, varení, agrárnych praktikách a pod. Dôležitým faktorom je aj skutočnosť, že široká oblasť kultúrneho dedičstva začína byť aj zaujímavou príležitosťou na vytváranie nových zamestnaní a pracovných miest.

Učebné texty prinášajú všeobecný prehľad pozitívnych i negatívnych trendov vo vývoji kultúrneho dedičstva v rámci lokálneho a regionálneho rozvoja, ako aj v globálnom kontexte. Predstavujú aj zovšeobecňujúce informácie o inštitucionálnom a legislatívnom zastrešení problematiky v Slovenskej republike a prípadovú štúdiu, vychádzajúcu z empirického výskumu autorky.

Alexandra Bitušíková